

Kirajzolódó horizontok – multiperspektivitás, inkluzivitás, diverzitás, dialógus

Az *Autonómia és felelősség* folyóirat harmadik számát tartja kezében az olvasó, vagy követi online. Ebben a számban a *multiperspektivitás* most a matematikatanítás kapcsán ad kitekintést egy lehetséges további megközelítésre. Az *inkluzivitás* szempontjából egyrészt arról olvashatunk, hogy milyen területek maradhattak ki a tanári kompetenciákat megfogalmazó, hivatalos elvárás-modellekből, másrészt az inkluzivitás felsőoktatási relevanciájáról szóló új kötet kerül bemutatásra. A *neurodiverzitás* kapcsán ebben a számban teszünk egy újabb lépést a tanulási zavarokkal kapcsolatos hazai és nemzetközi rendszerek közötti különbségek, értelmezésbeli pontatlanságok tisztázására. A *dialógussal* kapcsolatos horizontra ezúttal a transz-diszciplináris dialógusra és együttműködésre épülő nagy nemzetközi hálózat munkáját bemutató mű került, mellette egy olyan tanulmány, amely az intézményfejlesztési folyamatok során kibontakozó formális és informális tanulási gyakorlatokat gyűjtötte egybe, két felsőoktatási intézmény gyakorlatát vizsgálva.

Bálint Ágnes a matematikatanítás újra felfedezett reformkísérletét elemezve tár fel többszörös perspektívákat ebben a hazai gyökerekkel is rendelkező hagyományban (Dienes Zoltán reformelképései). Egyrészt arra mutat rá, hogy talán jó lenne végre megkötni azt a társadalmi szerződést, amelyet Dienes is javasol, a matematikatanítás újragondolása érdekében. A másik perspektíva pedig a pszichológus szempontjából jelentkezik, bemutatva, hogy Dienes elképzelései, gyakorlatai és kutatási eredményei nemcsak a jelenkori matematikatanítás megújulását szorgalmazó törekvésekhez, hanem a belátásos tanulás, az *insight* pszichológiai vizsgálatához is szolgáltatnak érdekes szempontokat.

Mrázik Julianna egy olyan oktatáspolitikai, rendszerfejlesztési modellt vizsgált, az Integrációs felkészítés Pedagógiai Rendszerének (IPR) modelljét, amelynek keretrendszere 2003-2014 között volt adott a hazai köznevelési-közoktatási rendszerben. Tanulmányában azt vizsgálja, hogy vajon milyen pedagógusszerp-élvárások rajzolódnak ki ebben a modellben. Ezek az elvárások milyen mértékben jelennek meg a pedagógusképzésben megfogalmazódó rendszer-elvárások között, illetve milyen további szükséges kompetencia-területekre hívják fel a figyelmet, a jogszabályi környezet által felvonultatott elvárás-modellek területeihez képest.

Vida Gergő azt vizsgálja, hogy a tanulási zavarok hazai kategorizációja, illetve a nemzetközi gyakorlatban iránymutatóként használt OECD modell kategóriái milyen viszonyban állnak egymással. Alapvetően arra a kérdésre keresve a választ, hogy a két megközelítés közötti félreértések, félreértelmességek tisztázásával elő lehet-e segíteni a neurodiverzitással kapcsolatos hazai értelmezési keretek inkluzívabbá tételét.

Cserné Adermann Gizella azokat a formális és informális tanulási formákat vizsgálja tanulmányában, amelyek egy egyetemfejlesztési program elemeiként megvalósultak, olyan formákat, amelyek a dialogikus hátterét képezhetik az ilyen nagyszabású intézményfejlesztési projekteknek. Két hazai felsőoktatási intézmény (Dunaújvárosi Főiskola, Pannon Egyetem) megvalósuló projektelemeit vizsgálja ebből az aspektusból a szerző, olyan kölcsönös tanulási formákat tárva fel, amelyek bármely intézményfejlesztési folyamat esetében érdekes tanulságot szolgálhatnak.

Fenyvesi Kristóf – *Műhely* rovatunkban – egy nemzetközi mozgalom (*art/math movement*) és hálózat (*Bridges Organization*) kapcsán mutatja be, hogy a művészetek, a matematika és a pedagógia között létrehozott transz-diszciplináris dialógusok milyen gyümölcsöző együttműködésekhez, produktumokhoz, s egyre növekvő, inkluzív nemzetközi közösség

kialakulásához vezethetnek. A bemutatás során a szerző számos további tájékoztatói lehetőséget tár fel az olvasó számára.

Rayman Julianna egy új kötet kapcsán – a *Napló* rovatban – mutatja be a *befogadó egyetem* egy lehetséges stratégiai megközelítését. A befogadó egyetem alapkoncepciója, hogy az akadémiai kiválóság növelése az inkluzivitás szempontjának érvényesítésével egy valós, létező és kutatások által is igazolt stratégia. A szerző végigvezeti az olvasót nemcsak a kötet tanulmányait megelőző műhelysorozat lépésein, hanem magán a javasolt stratégián is.